

Arkeologisk undersökning

Härdar i kvarteret Positronen

Delundersökt boplatsskomplex lämnar väg för
nybyggnation

*Hakarps socken i Jönköpings kommun
Jönköpings län*

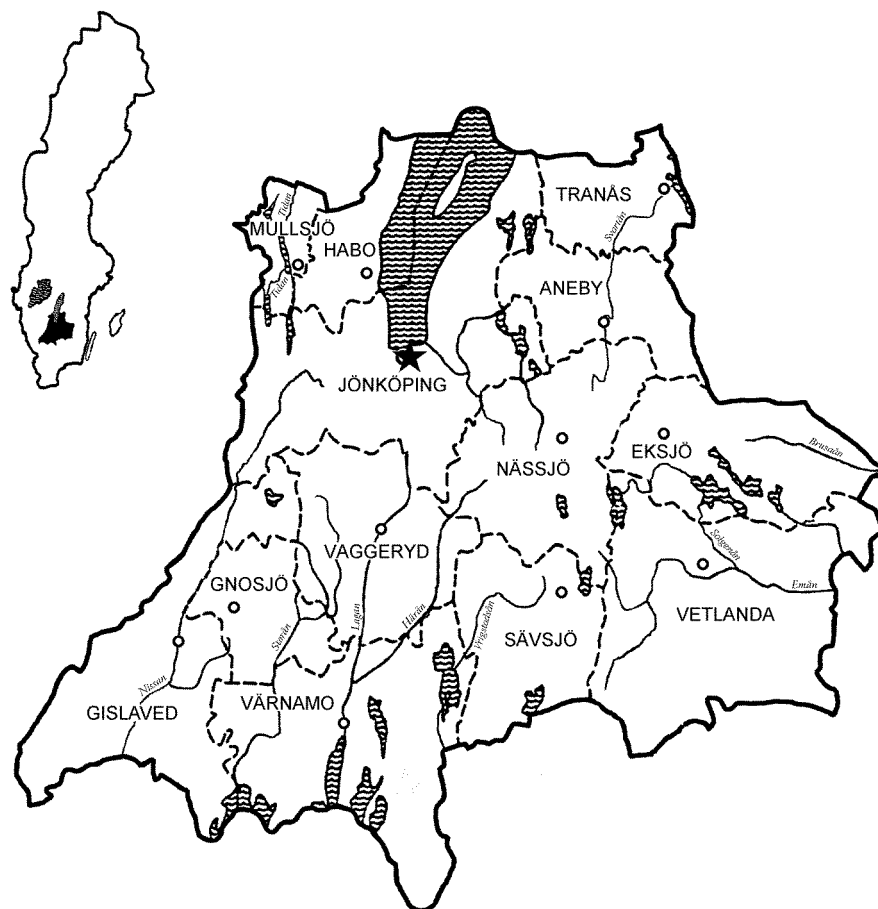

Arkeologisk undersökning

Härdar i kvarteret Positronen

Delundersökt boplatsskomplex lämnar väg för nybyggnation

*Hakarps socken i Jönköpings kommun
Jönköpings län*

Rapport, foto och ritningar: Susanne Haltiner Nordström
 Grafisk design: Anna Stålhammar
 Tryckning och distribution: Marita Tidblom

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
 Tel: 036-30 18 00
 E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
 Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2006/02097.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2007

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Undersökningar i närheten	7
Resultat	8
Anläggningar.....	8
Boplatsen.....	8
Fynd	9
Sammanfattning.....	10
Administrativa uppgifter.....	11
Referenser.....	12
Tryckta källor	12
Arkiv.....	12
Figurförteckning.....	13

Bilagor

- Bilaga 1. Anläggningstabell
- Bilaga 2. ¹⁴C-rapport
- Bilaga 3. Översiktskarta med anläggningarna

Inledning

Under sommaren 1988 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk undersökning inför nybyggnation inom kv Positronen, Hakarps socken.

En förundersökning av den aktuella tomten utfördes i juni. Då beslutades att en slutundersökning skulle utföras på de anläggningar som framkom. Det var sammanlagt 56 stycken av förhistorisk karaktär. Det var främst härdar och hårdrester, vilka dokumenterades i plan och sedan ingick i den slutundersökning som följde direkt efter förundersökningen.

Beställare var Vintervägen AB. Ansvarig för utgrävningen var Björn Varenius. Rapporttexten skrevs av Susanne Haltiner Nordström under november–december 1996 och under våren 2000.

Under arbetet med att färdigställa denna rapport har det funnits svårigheter, då lång tid förflutit sedan undersökningen utfördes och rapporten skrevs, t ex har medverkande personal slutat på museet. Men det största problemet har varit att ordna upp anläggningsbeskrivningarna vilket trots allt har låtit sig göras, dock utgår enstaka anläggningsnummer i redogörelsen nedan vilket beror på att de saknats eller hoppats över i grävdokumentationen. Därför har de för enkelhetens skull utgått för att originalnumreringen skall stämma med rapporten. Efter att rapporten skrevs dröjde det åter en tid innan den helt färdigställdes. 2007 sammanställdes och redigerades materialet av Jan Borg.

Målsättning och metod

Målsättningen med den arkeologiska undersökningen i kv Positronen var att konstatera boplatslämningarnas omfattning, karaktär och datering. Dessa har sedan jämförts med de lämningar som påträffats i omkringliggande områden vad gäller datering och funktion.

FIGUR 2. Översiktssbild av undersökningsområdet. I bakgrunden syns Vätternäs.

Vid förundersökningen drogs schakt med maskin över hela ytan för att fastställa utbredningen av boplatslämningarna inom tomten. De visade sig vara koncentrerade till den västra delen av området, där sedan slutundersökningen utfördes. Efter att schaktningsarbetet avslutats lades ett koordinatnät ut, i nordsydlig riktning, och en fixpunkt etablerades på fältet. Anläggningarna som framkom vid förundersökningen och inom den utökade schaktytan vid slutundersökningen rensades fram och dokumenterades både i plan och profil. De påträffade fynden tillvaratogs.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet är beläget på en plåt mellan Jönköping och Huskvarna. Kv Positronen begränsas i norr och väster av motorvägen. Datorgatan utgör tomtgräns i öster och Birkagatan avgränsar kvarteret i söder.

Området utnyttjades som åkermark fram till 1960-talet och spår efter diken och plöjning påträffades vid undersökningen. Många av de framgrävda anläggningarna uppvisade spår efter störningar i ytan, vilka med största sannolikhet tillkommit vid den sentida odligen. Kv Positronen ligger inom ett högexploaterat och tätbebyggt område, där inga fornlämningar, synliga ovan jord, finns i den omedelbara närheten. Tidigare arkeologiska undersökningar i området har emellertid påvisat boplatslämningar, främst i form av härdar och härdgropar. Dessa har i huvudsak, genom ^{14}C -dateringar, kunnat tidsfästas till äldre järnålder, perioden 500 f. Kr.–400 e. Kr.

FIGUR 3. En av härdarna (A 57) under pågående undersökning. Foto: B Varenius.

Undersökningar i närheten

1969 genomfördes en arkeologisk undersökning av Riksantikvarieämbetet och Länsmuseum av ett ca 20 000 m² stort område (fornl 31) i samband med byggandet av Sandagymnasiet, Hakarps socken. I en artikel i Jönköpings Posten om denna utgrävning framkom att härdar också påträffats då den lilla dansbanan i Folkets park byggdes på 1930-talet. Redan i samband med anläggandet av Öxnehaleden 1965 påträffades härdar. (JP 1969 07 30, JLM:s arkiv; jfr Nordström 1997).

Våren 1988 genomfördes en antikvarisk kontroll i samband med dragning av VA-ledningar i den norra delen av kv Elektronen. Då påträffades ett 30-tal anläggningar i form av härdar och spridda stolphål. ¹⁴C-analyserna visade en samstämmig datering till äldre järnålder (JLM dnr 735/88).

Även efter den aktuella undersökningen inom kv Positronen 1988 har arkeologiska undersökningar utförts inom området. 1989 undersöktes en ca 7 500 m² stor yta inom kv Valplatsen. Även här påträffades boplatzlämningar, framför allt i form av spridda härdar. ¹⁴C-analysen från en mindre skärvstensförekomst samt en intilliggande härd gav dateringar till äldre järnålder, ca 400 f. Kr.–80 e. Kr. Två andra härdar gav dateringar äldre bronsålder 1800 f. Kr.–1000 f. Kr. respektive nyare tid 1520–1850 e. Kr. (Jansson 1992).

Under 1990 utfördes en antikvarisk kontroll i samband med VA-arbeten inom den norra delen av kv Valplatsen och kv Positronen. Här påträffades härdar som ¹⁴C-daterats till 210–540 e. Kr. (Jansson 1991). En större undersökning gjordes inom kv Valplatsen samma år då ett 20-tal anläggningar framkom, mestadels härdar. Dessa visade en större spridning gällande dateringen, än de föregående resultaten. Två var senmesolitiska, omkring 5000 f. Kr., tre var från äldre järnålder, 500 f. Kr.–400 e. Kr. samt en anläggning som daterades till 1300-talet e. Kr. (Pagoldh 1991).

Hösten 1992 utfördes ännu en undersökning inom kv Valplatsen. Då påträffades 52 anläggningar, flertalet var härdar, men även fyra stolphål framkom. De bildade två par och har möjligen ingått i en byggnad. De var kraftiga och stenskodda och kan ha burit upp taket till ett hus. Detta var den första möjliga huslämningen som påträffats inom området (Haltiner Nordström 1993).

Resultat

Anläggningarna

Anläggningarna är numrerade, 1–157, där dock några saknas i dokumentationen, och troligen har de utgått redan i fält.

Inom den 4 500 m² stora ytan påträffades 109 anläggningar, varav 50 utgick på att de visade sig vara naturbildningar. Anläggningarna utgjordes till största delen av härdar - 53 stycken, varav 7 härdrester. Vidare fanns 47 mörkfärgningar, sotfläckar samt två möjliga stolphål. Anläggningarna var spridda över hela den undersökta ytan med en koncentration till mitten av schaktet (se bilaga 1 & 3). De låg som ett band ner mot den sydöstra delen av den avbanade ytan. Samtliga anläggningar vilade i sand eller lera.

Boplatsen

Boplatslämningarna i kv Positronen har troligtvis ingått i ett mycket stort boplatsskomplex omfattande bl a kv Elektronen, kv Valplatsen, Sandagymnasiet, Folkets park och Öxnehagaleden. Naturliga platåer utefter sluttningarna ner mot Vättern har varit attraktiva för folk i alla tider. För att så skulle vara fallet talar inte bara boplatsskomplexets spridning ytmässigt utan också tidsmässigt. Detta kan för närvarande beläggas från den äldre bronsåldern, ca 1600 f. Kr. fram till folkvandringstid, ca 500 e. Kr. med enstaka nedslag både tidigare och senare. Inom undersökningen analyserades kol från två härdar (A 83 och A 92). A 83 daterades till 375 f. Kr.–65 e. Kr. och A 92 till 260–605 e. Kr. (se bilaga 2). Det är alltså ett ganska stort hopp mellan dateringarna, men de ligger helt inom tidsperioden som tidigare (och senare) är belagd vid andra undersökningar inom det stora exploateringsområde där Positronen ingår.

Ett osäkert stolphål framkom också, A 85:B, som var ca 0,2 m i diameter och 0,3 m djupt. Profilen var U-formad och saknade sten. I övrigt saknades helt anläggningar som visar på huskonstruktioner. Avsaknaden av kulturlager kan förklaras genom den sentida odlingen i området, men allt skulle inte ha försvunnit och fler spår efter stolphål borde ha påträffats om det funnits permanent bebyggelse på platsen vid någon tidpunkt. Positronen ingår tillsammans med de övriga områdena på den aktuella platån i ett större bosättningskomplex, där det aktuella undersökningsområdet troligen har legat i utkanten. Var järnåldershusen legat är dock än så länge okänt. Ett alternativ till att så få huskonstruktioner påträffats kan vara att husen varit annorlunda byggda och inte lämnat några spår i form av stolphål.

Fynd

De tillvaratagna fynden uppgår till 24 stycken. De framkom både vid schaktningen och vid undersökningen av anläggningarna. Sex härdar (A 18, 24, 34, 57, 80 & 90), en stenkonzentration (A 29) och en sotfläck (A 87) var fyndförande. De fynd som hittades var av allmän karaktär, och bestod av keramik, bränd lera, flinta och brända ben. En pärla (F3) påträffades också vilket är lite mera ovanligt. Den är tillverkad av rött glas utan dekor, se FIGUR 5. Keramiken är förhistorisk, tillverkad i ett brungrått gods, grovt magrad och med slammad yta. Inga käriformer kan ses bland bitarna. En spik och ett oidentifierat järnföremål påträffades också.

Fyndens sammansättning och karaktär gör att de inte hjälper till med en exaktare datering, men ändå förtydligar bilden av järnålder och i viss mån bronsålder.

Fnr	Sakord	Material	Vikt	Anl	Belägenhet
1	Bränt ben	Ben	0,5	18	x6408012,08 y1408061,71
2	Bränd lera	Lera	8,5	18	x6408011,32 y1408057,69
3	Pärta	Glas	0,7	24	x6408030,78 y1408072,74
4	Keramik	Lera	2,7	24	x6408030,78 y1408072,74
5	Flinta	Flinta	1,6	24	x6408030,78 y1408072,74
6	Bränd lera	Lera	11,7	24	x6408030,78 y 408072,74
7	Spik	Järn	17,1	29	x6408020,10 y1408070,91
8	Bränt ben	Ben	1,4	29	x6408020,10 y1408070,91
9	Keramik	Lera	1,5	34	x6408014,19 y1408072,34
10	Brända ben	Ben	0,1	34	x6408014,19 y1408072,34
11	Bränd lera	Lera	0,7	57	x6407985,60 y1408090,79
12	Föremål, oid	Järn	37,4	80	x6408053,60 y1408087,13
13	Bränd lera	Lera	0,6	80	x6408053,60 y1408087,13
14	Bränd lera	Lera	0,4	87	x6408013,70 y1408064,68
15	Bränt ben	Ben	0,1		x6407995,82 y1408080,18
16	Hästska	Järn	116,3		x6408014,55 y1408050,59
17	Bränt ben	Ben	0,3		Område B Lager 18
18	Flinta	Flinta	2,9		x6408007,42 y1408069,56
19	Bränd lera	Lera	2,2		x6408004,92 y1408060,38
20	Bränt ben	Ben	0,3		x6408030,56 y1408080,84
21	Bränt ben	Ben	0,4		x6408005,57 y1408048,59
22	Bränt ben	Ben	0,3		x6408013,92 y1408072,58
23	Bränd lera	Lera	0,3		x6408013,92 y1408072,58
24	Bränd lera	Lera	0,2	92	x6407977,77 y1408088,69

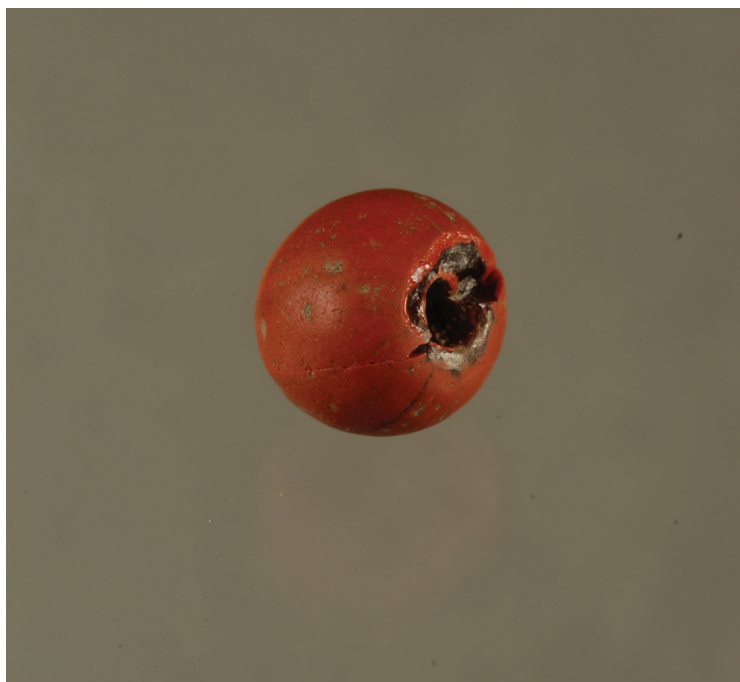
FIGUR 4. Fyndtabell. De fyndposter som inte anger någon anläggning utgörs av schaktningsfynd. Vikterna anges i gram.

Sammanfattning

Under perioden 4 juli–5 augusti 1988 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk undersökning inom kv Positronen i Hakarps socken. Totalt undersöktes en 4500 m² stor yta. Utgrävningen föranleddes av att AB Vintervägen planerade bebygga tomten med en kontorsbyggnad.

Tidigare arkeologiska undersökningar har påvisat ett större förhistoriskt boplatsskomplex i området, där det framför allt påträffats härdar. Dessa har i huvudsak ¹⁴C-daterats till äldre järnålder.

Inom undersökningsområdet påträffades 109 anläggningar, samt 50 indikationer som sedan utgick efter undersökningen. Flertalet av anläggningarna utgjordes av härdar, mörkfärgningar och sotfläckar men även ett stolphål påträffades. Avsaknaden av kulturlager och ytterligare stolphål talar möjligen för att kv Positronen ligger i utkanten till det stora boplatsskomplex som platån utgör.

FIGUR 5. Fynd nr 3, glaspärlan som hittades vid undersökningen.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd:	11391-1326-88
Jönköpings läns museums dnr:	372/88
Beställare:	Vintervägen AB
Rapportsammanställning:	Susanne Haltiner Nordström & Jan Borg
Fältansvarig:	Björn Varenius
Fältpersonal:	Ola Albinsson, Niklas Björk, Per Frölund, Anders Josefsson & Lars Östvall
Fältarbetstid:	88-07-04–88-08-05
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Jönköpings kommun
Socken:	Hakarps socken
Fastighetsbeteckning:	Kvarteret Positronen
Belägenhet:	Ekonomiska kartans blad 7E1b
Koordinater:	x6408000 y1408075
Undersökningsyta:	4 500m ²
Fornlämningsnummer:	97:1
Fornlämningstyp:	Boplats
Tidsperiod:	Förromersk/romersk järnålder
Negativ nr:	99/3:2637–2843
Fynd nr:	1–24

Referenser

Tryckta källor

- Jansson, K. 1992. *Arkeologisk undersökning. Kv. Elektronen. Hakarp sn.* Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1992:5.
- Jansson, K. 1991. *Antikvarisk kontroll. Kv Valplatsen och kv. Positronen. Hakarp sn.* Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1991:2.
- Magnusson, G. 1969. *Arkeologisk undersökning i Huskvarna.* 1969.
- Haltiner Nordström, S. 1993. *Arkeologisk undersökning. Kv Valplatsen 5. Hakarp sn.* Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1993:17.
- Nordström, M. 1997. Eldhårdsgåtans lösning, *Det nära förflutna. Småländska kulturbilder 1997.* Jönköping.
- Pagoldh, M. 1991. *Förundersökning av Valplatsen 5.* Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 1991:31.
- Jönköpings Posten 1969-07-30.
- Smålands Folkblad 1969-07-16, 1969-08-02.

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. Jönköping.

Figurförteckning

Figur 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 7E 1b	4
Figur 2. Översiktsbild	5
Figur 3. Härden A 57 undersöks	6
Figur 4. Fyndtabell	9
Figur 5. Glaspärlan, Fynd nr 3	10

ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

A 1 Utgård

A 2 Nedgrävning

Efter avtorvning och rensning syntes anl som en sotig sand- och lerblandad fläck i markytan, 0,5 m i diameter. En sten, 0,18 m låg ytligt i anl södra del. Efter genomgrävning konstaterades sotlagret vara omkring 0,09 m tjockt. Steril nivå utgjordes av lerblandad sand.

Höjd +109,33/109,24

A 3 Nedgrävning

Efter avtorvning och rensning framstod anl som en humös mörkfärgning i marken, 0,8 m i diameter. En sten 0,15 m förekom ytligt i anl sydvästra del. Vid genomgrävning framgick att mörkfärgningen var 0,18 m djup och saknade spår av sot eller kol. Steril nivå utgjordes av lerblandad sand.

Höjd +108,86/108,63

A 4 Sotfläck

Efter avtorvning och rensning framstod anl som en oregelbunden mörkfärgning 1,0 x 0,75 m. I dess centrum kunde en kol- och sotbemängd koncentration urskiljas, diameter ca 0,3 m. Vid nedrensning i anl kunde det kol- och sotfärgade materialet urskiljas till ett djup av 0,08 m under markytan. Dess utbredning kunde ställvis ses i profilen, 1,0–1,20 m i östvästlig riktning. Steril nivå utgjordes av sandig lera.

Höjd +108,30/108,20

A 5 Sotfläck

Efter avtorvning och rensning framstod anl som en mörkfärgad, något sotig stor fläck med en utbredning av ca 0,75 x 0,8 m. I ytan syntes enstaka stenar 0,05–0,10 m. Vid genomgrävning syntes mörkfärgningen vara ca 0,07–0,1 m tjock. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +108,30/108,20

A 6 Sotfläck

Anläggningen framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörkfärgad något kol- och sotbemängd fläck 0,3 m i diameter. Mörkfärgningens djup var ca 0,1 m. Steril botten utgjordes av lerig sand.

Höjd +108,48/108,38

A 7 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörkfärgad kol- och sotbemängd fläck ca 0,75 x 0,5 m. Intill fläcken låg en sten som var 0,35 x 0,55 m med flata sidor. Mörkfärgningens djup var ca 0,1 m. Den sterila botten utgjordes av lerig sand.

Höjd +108,47/108,38

A 8 Nedgrävning

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörkfärgad sot och kolbemängd fläck, något diffus avgränsning ca 0,5 x 0,4 m. Mörkfärgningens djup var ca 0,3 m och något avsmalnande nedåt. Vid ytan syntes sot och kol tydligast i profilen ca 0,2 m bred. Steril botten utgjordes av lerig sand.

Höjd +108,60/108,32

A 9 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk något sot- och kolbemängd fläck, ca 0,3 m i diameter. Dess djup var endast 0,03 m. Steril botten utgjordes av lerig sand.

Höjd +108,45/108,42

A 10 Mörkfärgning

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörkfärgning, något oregelbunden i formen ca 0,5 x 1,0 m. Mörkfärgningar syntes huvudsakligen utgöras av humöst material, eventuellt något sot. Dess djup var 0,35 m. Steril botten utgjordes av lera, något sandig.

Höjd +108,66/101,32

A 11 Sotfläck

Efter rensning framstod den som en ca 2,5 x 2,5 m mörk yta med kraftigt kolinslag, närmast rund till formen. I ytan efter rensning fanns en del sten mellan 0,05–0,20 m stora. Inga fynd gjordes. Det mörkfärgade lagret med kolinslag var diffust i konturen, det var uppblandat med humus och sand. Anl kan inte bestyrkas vara forntida. Steril nivå utgjordes av lera.

Höjd +108,86/108,67

*A 12 Utgå**A 13 Härd*

Anl framkom vid avbaning med grävmaskin. Den framträdde som en mörk sotig stensamling, 1 m stor i diameter något rundoval med största utsträckning i nordnordväst–sydsydöstlig riktning. Stenarna som var sotiga och en del hårt brända var i storleksordningen 0,1–1,5 m. Stenarna låg endast i ett skikt i ett sotigt sand- och träkolsblandat lager. Här och var fanns humusinslag liksom vittrade stenar. Tjockleken på det ovan beskrivna lagret, som var skålformat, var som mest 0,2 m. De övre stenarna var till en del rubbade ur läge. Omkring, under och i anl fanns djurgångar i vilka sotigt material hade samlats. Anl vilade i ljus morän av varierande kornstorlek. Till största delen kan moränen beskrivas som sand men även lera, mo och grus förekom liksom stenar i olika storlekar.

Höjd +109,11/108,91

A 14 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk, något sot- och kolbemängd fläck, ca 0,35 m i diameter. Mörkfärgningen var 0,1 m djup, diffus samt lerblandad. Steril nivå utgjordes av sandig lera.

Höjd +109,10/109,00

A 15 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk, oregelbunden något sotig yta 0,8 x 1,2 m stor. Vid undersökningen framkom enstaka rundade stenar 0,1–0,15 m. Mörkfärgningens djup var mellan 0,1–0,2 m i anl östra resp västra del. Steril nivå utgjordes av lerig sand.

Höjd +109,20/109,00

A 16 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk, något sotig fläck 0,3 i diameter. Undersökningen visade att mörkfärgningen var 0,2 m djup. Fyllningen bestod av humus med lite kol samt mindre stenar. Steril nivå utgjordes av sand.

Höjd +109,58/109,39

A 17 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och utgjordes av en sot- och kolbemängd oregelbunden yta, ca 1,20 x 0,9 m. I sotfläckens norra del konstaterades den fläckvis sotiga humusen vara upp till 0,14 m tjock. Enstaka stenar 0,05–0,2 m förekom, såväl runda som skarpkantade dock utan konstaterbart sammanhang. Den sterila nivån utgjordes av sand.

Höjd +109,76/109,60

A 18 Härd

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk kraftigt sot- och kolbemängd yta, 1,20–1,40 m i diameter. I ytan syntes skärvig och skörbränd sten 0,05–0,15 m, ställvis sotsvärtad. Stenen fortsatte djupare ner och den var också eldpåverkad, i anl centrala delar dock i mindre omfattning och sannolikt med sekundär påverkan. Fyllningen utgjordes av sot och kolbemängd sand. I härdens södra del framkom en mindre bit bränd lera under en sten. Fyllningens djup i centrum uppgick till 0,2 m. I ytan påträffades bränd lera. Den sterila nivån utgjordes av sand.

Höjd +109,27/109,15

*A 19 & A 20 Utgå**A 21 Härd*

Anl framkom vid schaktning och bestod av en skärvstenssamling som var 1,0 x 0,5 m. Sot och något kol förekom. Härden var troligen störd där recent keramik påträffades i dess norra del. Skärvstenen var sotig och 0,1–0,15 m stor. Steril nivå utgjordes av lera.

Höjd +107,86/107,70

A 22 Härd

Anl framkom vid schaktning och den framstod efter ytrensning som en delvis skärvstensbemängd sotfläck 0,8 x 0,6 m. Sotlagret var 0,1 m tjockt och sannolikt delvis stört. Steril nivå utgjordes av lera.

Höjd +107,80/107,68

*A 23 Utgå**A 24 Härd*

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en rundad koncentration av skärvig och skörbränd sten, sot och något kol, den var 1,0 x 0,8. Vid undersökningen befanns stenpackningen vara gles och sotlagret tunt och diffust. Plöjningsskador kan inte uteslutas. Stenarna var 0,05–0,15 m och till största delen eldpåverkade. De fynd som påträffades kom företrädesvis i det plogpåverkade övre skiktet, i de fall de anträffades inuti, bl a en glaspärta, keramik, flinta och bränd lera. En otydlig svacka eller nedgrävning ca 0,1 m djupt ner i moränen framträdde i profilen. Det uppfattades som rot eller dylikt. Steril nivå utgjordes av grusig sand.

Höjd +108,60/108,35

A 25 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en något sotig stenkonzentration som var 0,75x0,8 m. Vid undersökningen befanns sotlagret uppträda inom en relativt begränsad yta 0,5x0,25 m. Dess största tjocklek uppmättes till 0,1 m samt en viss infiltration därnunder. Stenarna i anl ca 0,1–0,25 m var inte eldpåverkade. Steril nivå utgjordes av sand.

Höjd +108,70/108,50

*A 26 & A 27 Utgå**A 28 Mörkfärgning*

Efter framrensning framstod anl som en 0,3 x 0,3 m stor sotfläck med enstaka stenar. Den var 0,2 m djup och innehöll sot och kol.

Höjd +108,80/108,57

A 29 Stenkonzentration

Framträdde som en 1,5 x 1,0 m stor koncentration av 0,10–0,30 m stora stenar. I anl södra del kunde sot iakttas i ytan. Stenkonzentration låg i fet humus. Stenkonzentrationen vilade på en nedgrävning, vars utsträckning inte grävdes fram. Nedgrävningen sträckte sig ner till +108,42 varvid en lernivå tillstötte. Anl karaktär bedöms som recent. Två fynd gjordes i ytan, en järnspik och ett bränt ben.

Höjd +109,12/108,56

A 30 Stenkonzentration

Anl framträdde efter schaktning och rensning som en mindre koncentration med en mörkfärgad omgivande yta, ca 0,60 x 0,50 m stor. Stenstorleken var 0,10–0,20 m. Den grävdes ned till steril botten, vilken utgjordes av sand. Under marknivå omgavs stenkonzentrationen av ett humöst lager, infiltrerat av sot och sand. Inga fynd gjordes. Anl var kraftigt störd så eventuell funktion går inte att bedömma, inte heller ålder på anl.

Höjd +109,08/108,67

A 31 Härdbotten

Framstod efter rensning som en 0,9 x 1,1 m stor ovalformad mörk fläck med inslag av kol. I ytan fanns mindre sten, upp till 0,1 m stora. Den hade ett maximalt djup på 0,08 m. I fyllningen, som var kolblandad, kunde enstaka mindre skörbrända stenar iaktas. Steril nivå utgjordes av sandblandad morän.

Höjd +108,99/108,86

A 32 Härd

Anl framkom vid provschaktning med grävmaskin. Den framträdde som en sotig stensamling med en ungefärlig storlek av 0,8 m i diameter. Stensamlingen beskriver en cirkelform. Det kraftigt avtecknade svarta området följer väl stensamlingen. Norr om härden finns en svagare mörkfärgning i moränen (denna ansluter till anl 30 och vidare till anl 29).

Stenarna hade i genomsnitt en diameter som var 0,10–0,15 m. Somliga var mycket sotiga och skörbrända. Många låg i ett sotlager. Något väster om härdens centrum fanns ett område, 0,3 m i diameter, med ytterligare ett skikt av sotig skörbränd sten i övrigt endast ett lager. De undre stenarna var samtliga plana och kan beskrivas som flisor. Bland stenarna fanns, i det sand och humus blandade sotlagret, små områden med mera koncentrerat sot men också områden med matjord. Anl var nedgrävd i ljus morän företrädesvis sandig men även stenar förekom.

Höjd +109,23/108,93

A 33 Härdbotten

Anl framkom vid schaktning med grävmaskin och framträdde som en rundoval mörkfärgning med sot och en stensamling åt öster. Största utsträckningen var i östvästlig riktning, ca 1,20 m. Bredden var 0,80 m. Brända och sotiga stenar fanns endast i ett 0,6 x 0,4 m stort område i anläggningens östra delar men enstaka sotiga stenar fanns även åt väster. Möjligen har de brända stenarna haft samma utsträckning som sotet. Stenarna var sotiga, en del skörbrända och hade en diameter på 0,1 m. Sotlagret var mycket tunt åt väster medan det i öster hade ett något större djup men var här framför allt mycket oregelbundet, som mest ca 0,1 m. Den omgivande moränen var till största delen ljus och stenar förekom.

Höjd +109,25/109,14

A 34 Härd

Anl framträdde som en krets med sotig skörbränd sten vid avbaning med maskin. Största utsträckning var i nordväst-sydöst ca 1,4 x 1 m. Brända och sotiga stenar fanns över hela anl yta. I östra delen fanns ett litet lager matjord kvar över den sotiga ytan bland stenarna. I det sotiga träkolsbemängda lagret påträffades en keramikskärva samt några fragment av brända ben. Stenarna som låg i ett lager hade en storlek av 0,1–0,15 m i diameter några av dem var skörbrända och tydligt eldskadade. Den omgivande moränen bestod av ljus sand i vilken förekom större stenar och grus.

Höjd +110,41/110,15

A 35 Härd

Anl framträdde som ett litet sotigt område med sotiga och skörbrända stenar vid avbaning med maskin. Den hade en rundad form 1,0 x 0,9 m. Sotiga och skörbrända stenar förekom i hela härden. I östra kanten hade en senare ränna i någon mån stort anläggningen. Rännan var vid undersökningen fylld med sand. Stenarna var mellan 0,1–0,15 m i diameter. Steril nivå utgjordes av ljus sandig morän med steninblandning.

Höjd +109,39/109,14

A 36 Mörkfärgning

Anl framkom vid avbaning med maskin. Den framträdde som en mörk sot- och träkolsbeströdd fläck i anslutning till en större sten. Anl låg nordöst om stenen och i ytan fanns sotiga stenar som var 0,1–0,15 m stora. Vid undersökningen visade det sig att det sotiga skiktet var oregelbundet och varierade mellan 0,6 och 0,1 m i tjocklek. Störst utbredning hade det i nordsydlig riktning. Skiktet var genombrutet av flera senare störningar. Den omgivande moränen bestod av ljus sand samt stenar.

Höjd +109,52/109,38

A 37 Härd

Anl framträdde som ett område med sotiga skörbrända stenar vid avbaning med grävmaskin. Den hade en rundad form 0,90 m i diameter. Sotiga och skörbrända stenar i storlek 0,1–0,2 m fanns över hela anl. De största stenarna förekom i härdens norra del något under den avbanade ytan. Dessa var inte hårt brända. Fyllning bestod mest av sot. Den omgivande moränen var ljus och

sandig med flera stora stenar.
Höjd +109,66/109,38

A 38 Mörkfärgning

Anl framträdde som ett mörkt något sotigt område med några ca 0,9 m i diameter stora stenar i norra delen. Här syntes också en tydlig nedgrävningskant som visade sig luta brant nedåt i moränen till en nivå där de större stenarna upphörde och steril morän tog vid. Anl visade sig bli något skålformad med största djup åt norr där de större stenarna fanns. Den var belägen strax intill en ca 1 m i diameter stor sten. Anl innehöll fragment av träkol och något sot som färgade ett ca 0,5 m i diameter stort område i dess södra del. Detta område var som tjockast ca 0,10 m. Omgivande morän var ljus, materialet bestod till största delen av finare partiklar.
Höjd +109,52/109,28

A 39 Härd

Anl framkom vid avbaning med maskin och den framstod som en rundad fläck med sotpartiklar, träkolsfragment samt skörbrända sotiga stenar. Den omgivande moränen var ljus och sandig.
Höjd +109,74/109,64

A 40 Härdbotten

Anl framkom vid avbaning med maskin och syntes som en sotfläck med sotiga stenar utspridda på en större yta än själva sotfläcken, stenarna var små och kan snarast betecknas som sotig småsten och grus. Inga fynd gjordes i härden. Den omgivande moränen var sandig och grusig samt innehöll en del sten.
Höjd +109,86/109,78

A 41 Mörkfärgning

Anl framkom vid schaktning och framträdde med oregelbunden form ca 2,5 x 3,5 m. I västra delen uppträdde en kolkoncentration av närmast rektangulär form 1 x 0,5 m. I denna del förekom rikligt med kol ner till 0,6 m under schaktytan. 0,3 m under markytan framkom ett delvis förkolnat trästycke, ev rot eller gren. Anl innehöll några stenar ca 0,15–0,25 m. Den sterila botten utgjordes av sand.
Höjd +109,84/109,13

A 42 Mörkfärgning

Framträdde vid schaktning som en svart sotfläck med 0,60 m i diameter. Mörkfärgningens djup visade sig vara 0,02–0,05 m. Anl grävdes till steril botten som utgjordes av sand.
Höjd +103,78/103,58

A 43 Härd

Anl framkom vid schaktning och syntes efter utrensning som en sot- och skärvstenskoncentration ca 1,0–1,2 m. Dess norra del var skadad av sekundär påverkan i form av ett mindre dike eller ränna. Det humusinblandade sotlagret var ca 0,1 m tjockt och såväl rundade som skarpkantade stenar förekom, ca 0,1 m i storlek. Steril nivå utgjordes av sand.
Höjd +109,80/109,68

A 44 Mörkfärgning

Framträdde vid schaktning som en mörk fläck med storleken 0,50–0,40 m i ytan. Mörkfärgningen bestod av sot, detta gick ner till ett djup av 0,10 m. Anl grävdes till steril botten vilken bestod av sand.
Höjd +110,10/109,86

A 45 Utgård

A 46:1 Härd

Framkom vid schaktning. Efter framrensning framstod anl som en 0,8 x 0,8 m stor mörkfärgning med bränd sten i ytan samt kol. Den befanns vara en härd, sannolikt en kvarvarande botten. De brända stenarna var upp till 0,15 m stora. I dess norra del löpte en sandfylld ränna, ca 0,04 m djup, i östvästlig riktning. Steril nivå utgjordes av grusig morän.
Höjd +110,54/110,40

A 46:2 Hård

Framkom vid schaktning och syntes som en 1 x 1,1 m sotfärgad närmast rund yta med sotig skörbränd sten i ytan. Anl var som mest 0,15 m djup i den södra delen. Fyllning bestod av kol, sot och tätt med skörbränd sten. Stenstorleken var mellan 0,05–0,20 m. Steril nivå utgjordes av grusig morän..

Höjd +110,48/110,27

A 46:3 Hård

Framträdde efter schaktning och rensning som en 1,0 x 0,8 m stor mörkfärgning med förekomst av bränd sten i ytan. Stenstorlek 0,10 x 0,15 m Anl hade ett maxdjup av 0,07 m. Fyllningen utgjordes av skörbränd sten, sot och kol. Steril nivå utgjordes av grusig morän.

Höjd +110,54/110,32

A 47 Sotfläck

Framträdde efter schaktning och rensning som en cirkulär mörk fläck ca 0,4 x 0,4 m. En sten ca 0,15 m stor, befanns inom anl. Denna var på intet sätt eldpåverkad. Sotfläcken avtecknade sig i profil som en av sot- och kolfärgad humuslins, som i väst begränsades av ovan nämnda sten. Anl visade ett största djup av 0,08 m. Steril nivå utgjordes av grusig morän.

Höjd +110,46/110,33

A 48:1 & A 48:2 Härdar

Anl framkom vid schaktning och efter framrensning framstod den som två mörka fläckar 1 x 1 m och 1,2 x 1,2 m av oregelbunden form med sot och skörbränd sten i ytan. Den östra har fått beteckningen A 48:1. Den syntes i profilen som två sot- och kolkoncentrationer varav den västra bestod av två skikt åtskilda av sand vilka sedan sammanföll. Hårdens fyllning innehöll sot, kol och skörbrända stenar, 0,01–0,10 m stora. Anläggningen vilade i sand vilket utgjorde steril nivå.

Den västra anl A 48:2 var något större än A 48:1 och hade en större koncentration av skörbränd sten. Även denna visade i profil två åtskilda brandlager, varav den västra var djupare. Fyllningen i dem utgjordes av sot, kol och skörbränd sten 0,01–0,15 m stor. Anl vilade i sand som utgjorde steril nivå. Det kunde inte konstateras något samband mellan A 48:1 och 48:2.

Höjd +109,28/108,95

Höjd +110,74/110,52

*A 49 Utgå**A 50 Mörkfärgning*

Framträdde vid schaktning som en 0,4 x 0,4 m stor mörkfärgning med inslag av skörbrända stenar som var 0,05 i diameter. Anl grävdes till steril botten vilken utgjordes av morän. Mörkfärgningen bestod av sot- och kolblandad morän och humus.

Höjd +111,22/111,05

*A 51–A 54 Utgå**A 55 Hårdbotten*

Framkom vid schaktning som en 1,3 x 1,5 m stor mörkfärgning med enstaka mindre sten, ca 0,10 m stor, i dess sydöstra del. Anl grävdes ned till steril nivå, vilken utgjordes av sand. I profil avtecknade sig ett 0,04–0,08 tjockt kol- och sotlager. I anläggningens södra del befanns lagret vara stört. Hårdens karaktär pekar på att den troligen utgör botten av en i övrigt försvunnen hård.

Höjd +111,97/111,75

A 56 Hård

Framträdde vid schaktning som en ca 1,30 x 1,50 m stor koncentrerad mörkfärgning med skörbrända stenar, 0,10–0,15 m stora i ytan. Anl grävdes ned till steril nivå, vilken utgjordes av sand. I hårdens framträdde en mindre koncentration av skörbränd sten. Denna koncentration var den mest intakta delen, där en ostörd kol- och sotkoncentration påträffades. Norr om koncentrationen fanns ytterligare en som sannolikt hört samman med den föregående samlingen. Den senare befanns dock vara störd, lagret av sot och kol var uppblandat med sand och humus. Förmodligen har plogen under senare användande av markområdet förstört hårdens. Området mellan dessa koncentrationer innehöll små fläckar av kol och sot och var sannolikt även plöjt.

Höjd +112,15/112,00

A 57 Härd

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en kol- och sotblandad skärvstenskoncentration 1,50 x 1,0 m. Sekundär påverkan, sannolikt plöjning synes har stört stenarna och medfört att sotlagret var något diffust. Som tjockast var det 0,1 m och ställvis med en riklig förekomst av kol. Skärvstenen ca 0,05–0,2 m, uppträdde i 1–2 lager, klart påverkad av eld. Fynd av bränd lera gjordes i anläggningens västra del +111,57 m ö h. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +111,75/111,53

A 58 Sotfläck

Anl var kraftigt skadad och grävdes med skyffel. Stenarna var mellan 0,10 och 0,15 m i diameter.

Höjd +111,15/110,98

A 59 Härd

Framkom vid schaktning. Oregelbunden sotfläck med enstaka stenar 10–15 stycken, några skörbrända var i storleksordningen 0,6–0,1 m i diameter. Sot och kolfragmentsblandad humus.

Höjd +110,94/110,72

A 60 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter ytrensning som en sotfläck 0,75 x 0,5 m. I sotfläcken förekom någon sten, såväl skarpkantad som rundad, ca 0,05–0,01 m. Sotlagret var diffust och föreföll stört. Det kunde uppmätas till 0,1 m. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +111,93/111,80

*A 61 Utgård**A 62 Härd*

Anl framträdde vid schaktning och framstod som en mängd sotiga skörbrända stenar och var 0,5 m i diameter efter framrensning. Härdens sterila nivå utgjordes av sand.

Höjd +112,43

*A 63 Utgård**A 64 Härdbotten*

Anl framträdde vid schaktning som en 1,0 x 0,6 m stor mörkfärgning närmast halvmåneformad. I ytan fanns gott om skörbränd sten som var 0,1–0,2 m stora. I profil avtecknade sig härden med en tjocklek av 0,8 m. Anläggningens hela omfattning gick ej att fastställa, den fortsatte utanför den schaktade ytan. Härdens sammanhållna och ostörda kol/sot lager samt den skörbrända stenen talar för att det sannolikt är botten efter en härd. Den sterila nivån utgjordes i profilen södra del av morän, med ett ökande inslag av sand mot norr.

Höjd +112,30/112,18

A 65 Härdbotten

Anl framträdde vid schaktning som en 0,8 x 1,0 m stor mörkfärgning med ett fåtal skörbrända stenar i ytan, 0,1 x 0,13. Formen var närmast rund. I profil framträdde flera sot och kol linser, varav de i väster var infiltrerade av humus. Linserna har sannolikt hört samman men separerats vid sekundär påverkan. Härden vilade i morän, vilken utgjorde steril nivå.

Höjd +112,75/112,56

A 66 Härdbotten

Framträdde vid schaktning som en 0,8 x 0,6 m stor av kol och sot mörkfärgad fläck med smärre förekomst av skörbränd sten (ca 0,10 m stor) i ytan. I profil framträdde tre kolbemängda linser vilka troligen störts av sekundär påverkan. Steril nivå utgjordes av morän i vilket anl vilade. Anl kan möjligen anses som en härdbotten, vilket den skörbrända stenen antyder.

Höjd +113,80/112,84

A 67 Mörkfärgning

Framkom vid schaktning och uppenbarade sig som en mörk sotig moränfläck. Fläcken var rund och 0,5 m i diameter, sotlagret hade ett djup av 0,08–0,20 m. Vid utgrävning fanns två stycken större stenar med storleken 0,30 m i diameter. Sotet var delvis uppblandat med humus. Anläggningen grävdes till steril botten vilken utgjordes av sand.

Höjd +113,60/112,88

A 68 Härd

Anl framkom vid schaktning och framstod som en sot- och kolblandad skärvstenskoncentration endast 0,5 m i diameter. Efter rensning kunde konstateras att relativt riktigt med kol fanns i härden. Steril nivå utgjordes av stenig morän.

Höjd +111,26/111,14

A 69 Härd

Framkom vid schaktning och visade sig först som en sot och stenbemängd yta med storleken 0,80 x 0,90 m. Vid undersökningen visade det sig att sotlagrets djup var 0,6 x 0,10 m, de skörbrända stenarna hade en storlek av 0,05 x 0,10 m. Anl hade vissa inslag av humus och sand. Härden grävdes till steril botten vilken utgjordes av sand.

Höjd +111,31/111,14

A 70 Härd

Anl framkom vid schaktning och framträdde som en samling av sotiga skörbrända stenar där ansamlingen var 0,7 x 0,6 m. I härdens botten fanns ett 0,1 m tjockt sotigt lager, kantat av småsten 0,1–0,15 m i diameter. A 70 visade sig vid framrensningen överlagra en större härd med östvästlig riktning (A 90). Endast ett skikt stenar fanns i anl. Möjligen hade det funnits flera som dels hade rörts om av plogen vid brukning av marken eller blev förflyttade av grävmaskinen. Mycket sot och skörbrända stenar låg över området, vilket var mörkfärgat till en utbredning 2 m i diameter. Här fanns även den äldre härden vilken inte hade konstaterats innan profilundersökningen. Omgivande morän bestod av ljus sand och mindre stenar.

Höjd +110,41/110,15

A 71 Sotfläck

En oregelbunden rund mörkfärgning som var 1,0 x 0,5 m stor med en sot- och stenbemängd yta.

Höjd +110,28

A 72 Härd

Anl framträdde som en sotig mörk fläck med skörbrända stenar. Härden framkom vid avbaning med maskin. Brända och sotiga stenar fanns i härden. Stenarna var i storleksordningen 0,1–0,15 m i diameter. Stenarna låg i ett lager.

Höjd +109,98/109,82

A 73 Härd

Anl framkom vid schaktning under provundersökningen och den skadades senare av maskinen så det som återstod var en sotfläck ca 0,3 m i diameter och någon enstaka skärvsten. I anl förekom moränbunden sandsten med sotspar. Även en större sten av granit 0,3 x 0,2 m låg i anslutning till sotlagret men föreföll ej påverkad av eld. Den sterila nivån var moränsand.

Höjd +109,30/109,14

A 74 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning, den framstod som en sotfläck, ca 0,75 x 0,5 m. I anslutning till sotfläckens norra begränsning förekom stenar 0,15–0,5 m, dock utan synligt samband med anl. Sotlagret var diffust i så väl plan som profil med en tjocklek på ca 0,08 m. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +109,06/108,98

A 75 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod efter ytrensning som en sotfläck, ca 0,4 m i diameter. Vid undersökningen kunde det konstateras att mörkfärgningen innehöll mycket lite sot och att dess tjocklek endast var 0,06 m. Steril nivå utgjordes av morän och sand.

Höjd +108,00/107,94

A 76 Sotfläck

Anl framkom vid schaktning och framstod som en sotfläck, ca 0,4 m i diameter. Vid undersökningen konstaterades att det diffusa sotlagret var ca 0,8 m tjockt. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +107,95/107,85

A 77 Härd

Anl framkom vid schaktning och framstod efter ytrensning som en sot- och skärvtenskonsentration som var 1,0 m i diameter. Stenarna varierade mellan 0,05–0,10 m. Sotlagret var mycket tunt och diffust, ca 0,01 m. Inblandning av humus förekom. Härden föreföll störd i senare tid. Steril nivå utgjordes av morän.

Höjd +108,05/108,00

A 78 Härd

Anl framkom vid schaktning och framstod efter ytrensning som en gles sot- och skärvtenskonsentration som var 0,9 m i diameter. Stenstorleken varierade mellan 0,05–0,15 m. Sotlagret var diffust såväl i plan som i profil och syntes vara stört. Det var ingenstans tjockare än 0,08 m. Spridda sotfläckar förekom även utanför konsentrationen. Steril nivå utgjordes av stenig morän.

Höjd +107,70/107,60

A 79 Härd

Anl framkom delvis vid schaktning och efter ytrensning framstod anl som en sot- och skärvtenskonsentration som var ca 1,0 x 1,3 m i diameter. Stenstorleken varierade mellan 0,05 och 0,2 m. Sotlagret var diffust såväl i plan som i profil och plogspår visade tydligt att anl blivit störd. Det humusinbladade sotlagret syntes ingenstans vara tjockare än 0,1 m. Spridda sotfläckar förekom även utanför härden. Steril nivå utgjordes av stenig morän.

Höjd +107,60/107,50

A 80 Härd

Anl framkom i samband med schaktning och efter rensning framstod den som en skärvtenskonsentration, ca 1,70 x 2,0 m, med förekomst av sot och kol i markytan. Åtskilligt med sten låg ytligt, humus förekom blandat med sot och kol. Detta uppfattades som att anl blivit störd vid plöjning. Stenarna varierade i storlek 0,05–0,15 m. Två korroderade järnföremål som inte kunde identifieras påträffades, samt en bit bränd lera. Den sterila nivån utgjordes av stenig morän. Eventuellt utgjorde härdens nordöstra del en separat anläggning (härd).

Höjd +107,60/107,49

A 81 Härd

Anl framkom vid schaktning och syntes efter rensning som en tvådelad, avlång skärvtenssamling, ca 2,50 x 1,50 m. Dess norra begränsning utgjordes av schaktväggen där härden syntes fortsätta. Sannolikt utgöres A 81 av två separata men mycket näraliggande härdar vilka genom en senare störning, troligen plöjning, kom att bilda en sammanhängande sotig yta. I profil och plan framkom en diffus separation dock osäker då hela området syntes vara plöjt till botten. Enstaka brända ben påträffades. Steril nivå utgjordes av lerig sand.

Höjd +107,54/107,42

A 82 Härd

Anl framkom vid förundersökningen. Härden framträdde som ett sotigt mörkt område med mycket skörbränd sten i storleken 0,1–0,25 m i diameter. Vid undersökning visade sig anl ha en största utbredning av 1,8 m i nordsydlig sträckning. I östvästlig riktning var dess utbredning minst 2,8 m. Detta var inte hela utbredningen i östvästlig riktning eftersom de skörbrända stenarna och sot/träkolhorisonten fortsatte in i östra schaktväggen. Denna del av härden blev aldrig undersökt. Ett kraftigt sotigt träkolsbemängt skiktlayer fanns mellan stenarna. Detta skikt var 0,3 m som tjockast. En nedgrävning som var 0,17 m djup fanns i anläggningens östra del. Härden sträckte sig under det avbanade området åt detta håll så vare sig nedgrävningens eller härdens totala utsträckning kunde dokumenteras i denna riktning. Nedgrävningen hade troligen en diam av 0,30 m. Stenarna som var mellan 0,1–0,2 m i diam var kraftigt eldpåverkade. Den omgivande moränen var ljus och bestod av olika moränfraktioner allt från lerpartiklar till grus, småsten och sten. I och omkring dess mitt fanns ett område som var brunrödfärgat och kan ha varit påverkat av eld.

Höjd +113,80/113,50

A 83 Härd

Anl framkom vid förundersökningen. Vid avbaning av matjordsskiktet framträdde den som ett stort mörkt område med mycket sotigt skörbrända stenar i ytan. Vid framrensning framträdde en oregelbunden fast långsmal form med längsta utbredning i nordsydlig riktning. Den 0,6–0,7 m stora "avnupna" delen av härdens södra del skulle kunna utgöra en separat anl men har inte behandlats som sådan eftersom inga större nivåskillnader gentemot övriga delar av härdens kunde urskiljas vid undersökningen. Anl hade ett ganska tunt sotigt skikt och endast ett lager skörbrända stenar. Den omgivande moränen var ljus och anl hade färgat moränen något rödbrun och sotsvart vid härdens mitt.

Härdens har ¹⁴C-daterats till 375 f.Kr.–65 e.Kr.

Höjd +113,71/113,58

*A 84 Utgå**A 85 A Härd*

Anl framträdde vid avbaning. Tillsammans med anl 85 B framträdde härdens som en mörk fläck mot den ljusare moränen. Vid ytterligare rensning framträdde två åtskilda anläggningar som kallades A resp B.

85 A Cirkulär mörkfärgning ca 0,5 m i diameter. Fyllning av sotig humus morän med stenar som var mellan 0,05–0,10 m i diam.

Höjd +109,92/109,80

A 85 B Mörkfärgning

85 B Cirkulär ljusare mörkfärgning än A 85 A men väl synlig mot den ljusare moränen. I fyllning fanns träkol och inslag av sotstänkt. Anl hade en U-formad profil.

Höjd +109,92/109,62

*A 86 Utgå**A 87 Sotfläck*

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörk sotig yta 0,5 x 0,85 m. Enstaka stenar 0,1–0,2 m stora förekom såväl i ytan som djupare ner i anl. Mörkfärgningen var ca 0,08 m tjock. En bit bränd lera låg ytligt i mitten av anl. Den sterila nivån utgjordes av sand.

Höjd +109,30/109,15

A 88 Mörkfärgning

Anl framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en koncentration av sten, ca 0,1–0,3 m stor. Fyllningen i anl utgjordes främst av humus, ställvis med inslag av sot. Sotförekomsten var främst koncentrerad till mitten av anläggningen och var 0,6 m i diameter och 0,2 m djup. Enstaka ytligt liggande stenar var också sotiga. Anl utsträckning i plan var ca 1,75–2,0 m. Steril botten utgjordes av sand. Möjligen ej forntida.

A 89 Härd

Anl framkom vid schaktning. Efter ytrensning framstod den som en oregelbundet formad koncentration av sot, kol, och skärvsten, 1,60 x 1,70 m. Stenarna varierade i storlek mellan 0,05 och 0,15 m. Den sterila nivån utgjordes av sand.

Höjd +109,09/109,00

A 90 Härd

Anl framträdde vid undersökning av A 70. Den undersöktes och en 1,25 x 0,85 m stor härd med största utbredning i östvästlig riktning framträdde. Stenarna var 0,1–0,2 m i diameter. I härdens mitt fanns ett 0,14 m tjockt jordlager. Den sterila nivån bestod av ljus sand med steninblandning.

Höjd +110,00/109,84

A 91 Sotfläck

Framkom vid schaktning och framstod efter rensning som en mörkfärgad fläck 0,7–0,8 m stor och något oval till formen. I profil avtecknades två mindre linser med sot och kol. Ytan var störd där dessa två linser med humus förekom. Den sterila nivån bestod av morän.

Höjd +112,65/112,52

A 92 Härd

Vid avbaning med grävmaskin påträffades en liten sotfläck som fick anl nr 61 men som nu visar sig ingå i den betydligt större A 92. Härden avtäcktes och framstod som ett stort sotområde med skörbränd mycket sotig sten av storleksordningen 0,1–0,2 m i diameter. Anmärkningsvärt var att stenarna i denna härd var genomgående större än stenarna i områdets övriga härdar. Mycket träkol fanns i anl. Stenarna fanns i stort sett endast i ett 0,25 m tjockt skikt. Strax norr om härden fanns ett äldre stensatt dräneringsdike med stenar utan sot men av ungefär samma storleksordning som härdens. Dikets stenar var dock ej sotade eller skörbrända. Bredden var 0,5–0,6 m och diket kunde följas 10–15 m i västlig riktning. Den omgivande moränen var ljus, bestod av olika partikelstorlekar men var mera stenbunden och "grusig" än övriga undersökta områden inom kv Positonen. Härden har ¹⁴C-daterats till 260–605 e. Kr.

Höjd +112,46/112,18

A 93 Härd

Framträdde vid schaktning och rensning som en 0,8–1,0 m stor mörk sotig och stenbemängd yta, stenarnas storlek var mellan 0,05 och 0,15 m, och var skörbrända. Sotlagrets djup var 0,02–0,10 m och innehöll även en del mindre kolbitar, runt omkring sotlagret fanns humus. Härden grävdes till steril botten som utgjordes av morän.

Höjd +112,65/112,50

*A 94–A 102 Utgård**A 103 Sotfläck*

Framträdde som en mörk fläck med mycket sot i något sandig ljus lera. ca 1,4 x 1,0 m stor.

Höjd +113,38

A 104 Mörkfärgning

Höjd +113,52

A 105 Sotfläck

Framträdde som en sotfläck mot den ljusa sanden. Ca 0,3–0,4 m stor och ca 0,03 m djup.

Höjd +113,52

A 106 Sotfläck

Framträdde som en mörkfärgning utan stenar, ca 0,4 m stor.

Höjd +113,38

A 107 Härd

Anl var ca 0,8 m stor och framträdde som en sotig mörkfärgning mot den ljusa sanden.

Höjd +112,83

A 108 Sotfläck

Anl var ca 0,5 m stor. I anläggningen framkom spik.

Höjd +112,41

A 109 & A 110 Utgå

A 111 Hård

Höjd +111,09

A 112 Hård

Framträdde som en samling med skörbränd sten, ca 1,4 x 1,2 m stor.

Höjd +110,27

A 113 Hård

Framträdde som en samling med skörbränd sten, ca 1,4 x 1,2 m stor.

Höjd +111,68

A 114 & A 115 Utgå

A 116 Hård

Anl var ca 1,1 x 0,6 m stor.

Höjd +112,75

A 117 & A 118 Utgå

A 119 Mörkfärgning

Anl framträdde som en mörk fläck mot den ljusa sanden. Den var 1,2 m i diameter.

Höjd +112,12

A 120 Utgå

A 121 Hård

Höjd +110,11

A 122 Utgå

A 123 Mörkfärgning

Anl var ca 1,1 x 1,0 m stor.

Höjd +109,04

A 124 Hård

Framträdde som en ca 1,2 x 0,6 m stor anl med skörbrända stenar.

Höjd +107,54

A 125 Sotfläck

Höjd +109,13

A 126 & A 127 Utgå

A 128 Hård

Anl framträdde som en ca 1,2 x 0,7 m stor samling med skörbrända stenar.

Höjd +107,77

A 129 Härd

Bestående av starkt skörbrända stenar, ca 1,8 x 1,6 m stor.
Höjd +107,46

*A 130–A 132 Utgård**A 133 Härd*

Anl var ca 0,8 x 0,8 m stor och bestod av skörbrända stenar.
Höjd +107,33

A 134 Härd

Anl var ca 1,0 x 0,7 m stor och bestod av sotiga stenar.
Höjd +107,53

A 135 Härd

Anl var ca 0,7 m i diameter.
Höjd 108,95

A 136 Härd

Anl var ca 1,4 x 1,2 m stor och bestod av skörbränd sten.
Höjd +108,90

*A 137 Härd**A 138–A 140 Utgård**A 141 Mörkfärgning*

Mörkfärgning som var ca 0,8 x 0,4 m stor.
Höjd +107,54

A 142 Mörkfärgning

Mörkfärgningen som var ca 0,6 m stor i diameter.
Höjd +108,6

*A 143–A 147 Utgård**A 148 Mörkfärgning*

Anl kan vara ett eventuellt stolphål.
Höjd +109,02

*A 149 Utgård**A 150 Mörkfärgning*

Anl avtecknade sig mot den ljusa sanden som en mörkfärgning. Den var ca 0,5 x 0,1 m stor.
Höjd +108,99

A 151 Utgård

A 152 Härd

Anl var ca 0,7 x 0,5 m stor.

Höjd +113,39

A 153 Utgård

A 154 Härd

Anl var 1,15 x 0,5 m stor.

Höjd +112,48

A 155 Mörkfärgning

Anl ett möjligt stolphål.

Höjd +110,14

A 156 Härd

Höjd +110,12

A 157 Mörkfärgning

Anl var ca 0,4 m i diameter.

Höjd +168,88

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-27.8:lab mult.=1)

Laboratory Number: Beta-100502

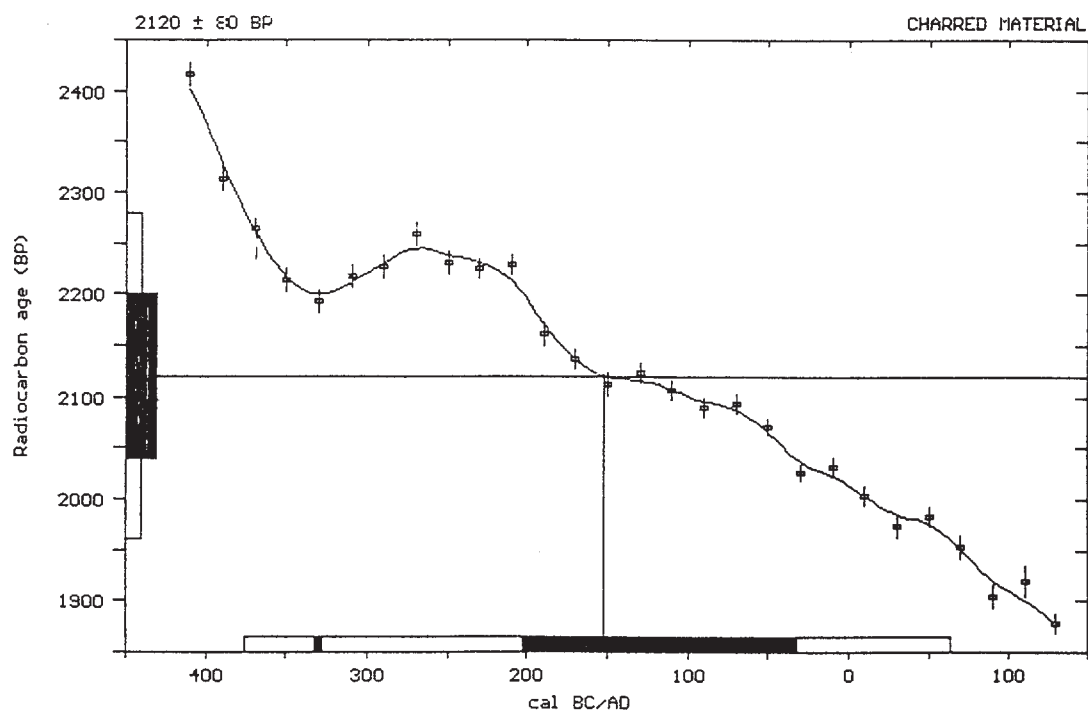
Conventional radiocarbon age: 2120 ± 80 BP

Calibrated results:
(2 sigma, 95% probability) cal BC 375 to cal AD 65

Intercept data:

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: cal BC 150

1 sigma calibrated results:
(68% probability) cal BC 330 to 330 and
cal BC 205 to 35

References:

Pretoria Calibration Curve for Short Lived Samples

Vogel, J. C., Fuls, A., Visser, E. and Becker, B., 1993, *Radiocarbon* 35(1), p73-86

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S. and Vogel, J. C., 1993, *Radiocarbon* 35(2), p317-322

Calibration - 1993

Stuiver, M., Long, A., Kra, R. S. and Devine, J. M., 1993, *Radiocarbon* 35(1)

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 ■ Tel: (305)667-5167 ■ Fax: (305)663-0964 ■ E-mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables:C13/C12=-27.5:lab mult.=1)

Laboratory Number: Beta-100503

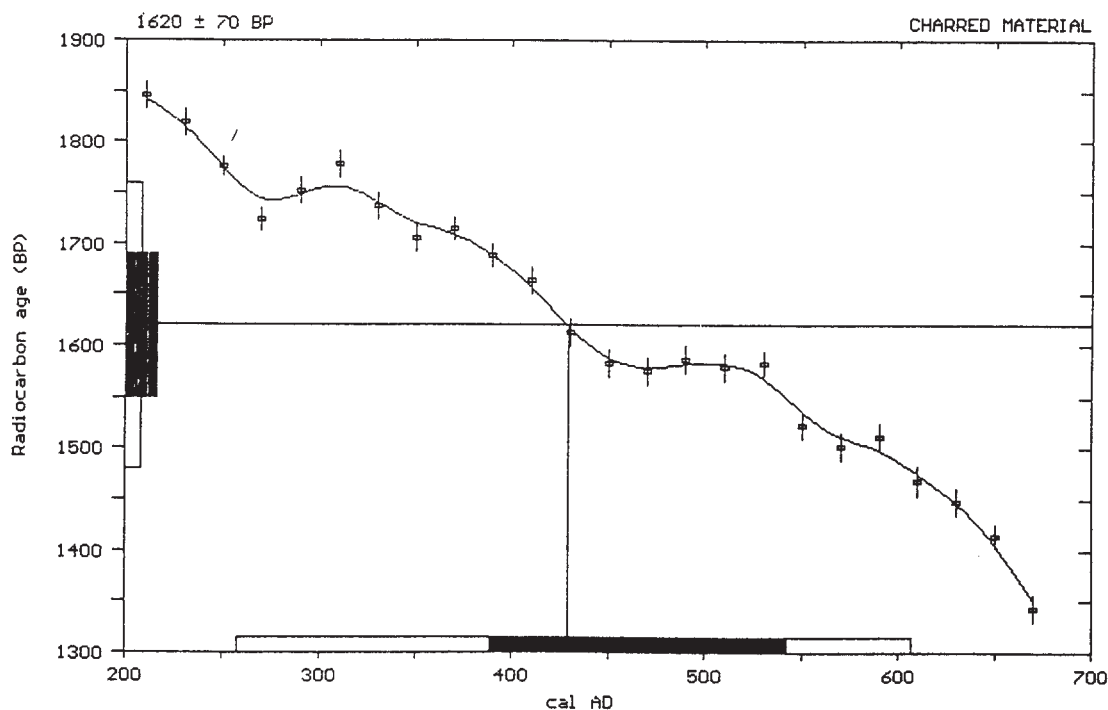
Conventional radiocarbon age: 1620 ± 70 BP

Calibrated results:
(2 sigma, 95% probability) cal AD 260 to 605

Intercept data:

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: cal AD 430

1 sigma calibrated results:
(68% probability) cal AD 390 to 540

References:

Pretoria Calibration Curve for Short Lived Samples

Vogel, J. C., Fuls, A., Visser, E. and Becker, B., 1993, *Radiocarbon* 35(1), p73-86

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

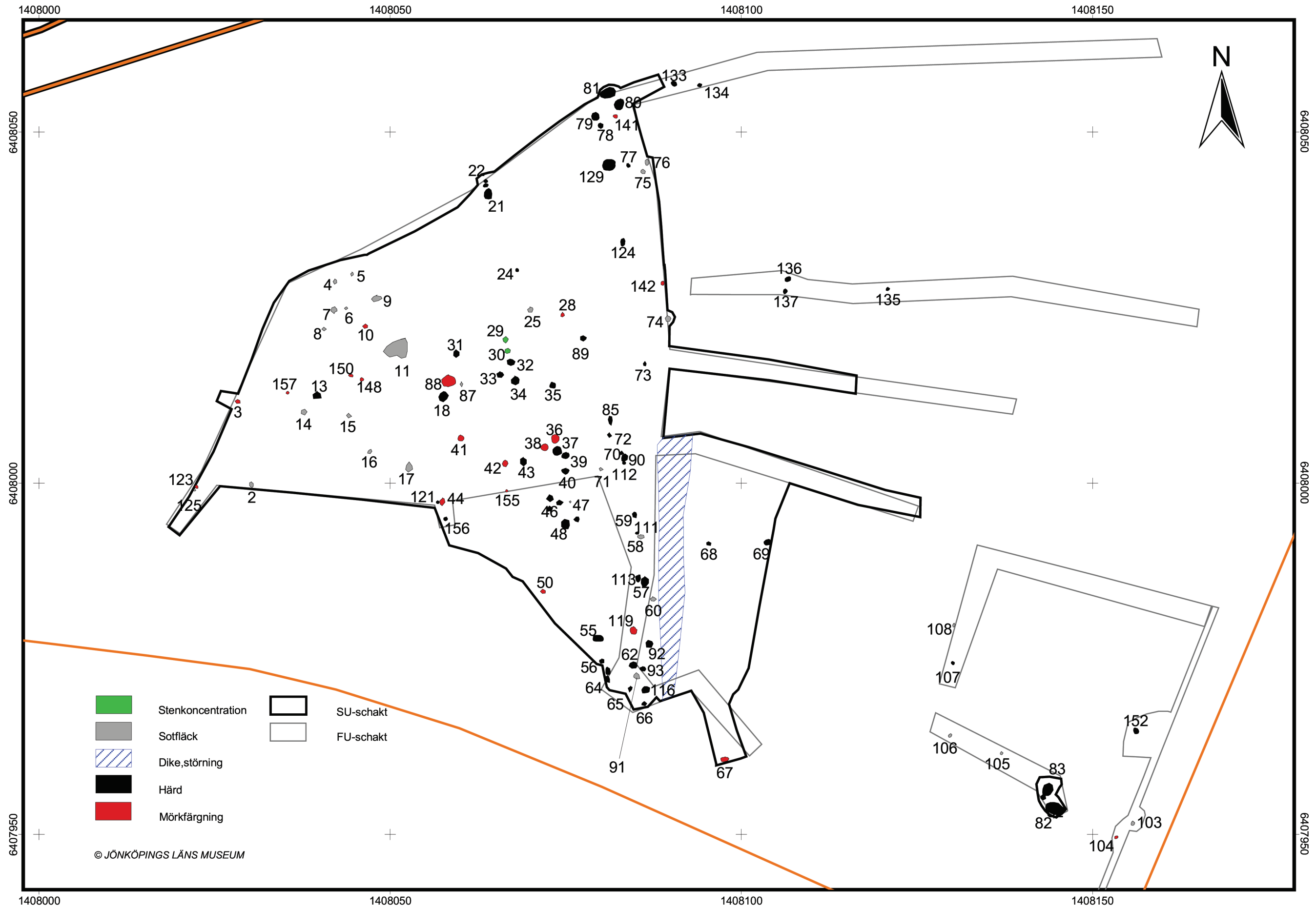
Talma, A. S. and Vogel, J. C., 1993, *Radiocarbon* 35(2), p317-322

Calibration - 1993

Stuiver, M., Long, A., Kra, R. S. and Devine, J. M., 1993, *Radiocarbon* 35(1)

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 ■ Tel: (305)667-5167 ■ Fax: (305)663-0964 ■ E-mail: beta@radiocarbon.com

Arkeologisk rapport 2007:07
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM